

II. Фізика та електротехніка.

УДК 621.3:413

1. СТВОРЕННЯ І РОЗВИТОК УКРАЇНСЬКОЇ ЕЛЕКТРОТЕХНІЧНОЇ ТЕРМІНОЛОГІЇ

Панфілов В. - студент 3 курсу
(Українська академія внутрішніх справ)

Науковий керівник: к.ф.-м.н. Проскура О.І.

XIX ст. - вік могутнього розвитку техніки - не був золотим віком в історії української культури. Закріпачена з давніших часів, пригнічена соціально й національно, основна частина українського народу - селянство - стояла осторонь від усякого поступу техніки. Міське цехове ремісництво занепадало. Цілком зрозуміло, що раз не було української технічної інтелігенції, не могло бути і її фахової мови, її термінології.

Технічна термінологія було російсько-німецька, а в Західній Україні - польсько-німецька. Саме Західна Україна, яка через політичні умови своїм тереном була ближча до надбань європейської техніки, раніше відчула потребу мати власну термінологію для фахових чужомовних назв, що потрапляли до неї переважно з Німеччини. Цим і з'ясовується, що перші зародки електротехнічної термінології виходять звідти і що утворювалася вона під переважним впливом німецької і, частково, польської мови. Наслідки термінологічної роботи видно вже з того, що на початку XX ст. українська електротехнічна термінологія була на високому рівні і вже могла обслуговувати електротехнічну справу. Так, в "Збірнику математично-лікарської секції" Наукового товариства ім. Т.Шевченка у Львові (1905) зустрічаємо два фахові дописи Івана Пулюя, писані українською мовою - розвідки на тему "Кругова діаграма генераторів для перемінних прудів" та опис "Електрична Централка Гогенфурт". Та ще раніше в тому самому "Збірнику" було вміщено, починаючи з 1895 року, кілька статей на електротехнічні теми І.Пулюя та інших фахівців. Варт відзначити тут заслуги доктора І.Пулюя в царині термінологічній. Іван Пулюй, цей відомий діяч і вчений, що його названо піонером електротехніки в Австрії, поклав перші підвалини до наукового опрацювання електротехнічної термінології, написав чимало статей, дописів на низку популярно-наукових розвідок, що з боку мовного можна вважати за взірцеві. Поруч з цим він високо ставив і справу піднесення української культури, приділяючи час на розробку електротехнічної термінології та й цілої фахової мови.